

Utvärdering – Europaparlamentsvalet 2024

2024-09-13

Innehåll

Inledning	1
Sammanfattning	1
Uppföljning av valet till Europaparlamentet 2024	2
Valdeltagande	2
Överklagande av valet	2
Ökat fokus på säkerhet – verksamhetsskyddsanalys	2
Valkansliets bemanning och organisation	3
Relation med förvaltningar i staden	3
Förtidsröstningen	4
Personal	4
Vem är röstmottagare?	4
Teamledare	5
Lokaler	6
Utbildning	8
Ambulerande röstmottagning, röstmottagning med begränsat tillträde	8
Rekrytering	9
Utbildning	9
Bokning av hembesök	9
Material och transport	10
Valdagen	10
Valdistriktsrevideringen	10
Vallokaler	10
Vaktmästare	11
Bemanning/rekrytering av röstmottagare	12
Pärm och schema	13
Valmaterial och utrustning	13
Nya valstationer	13
Valsedlarnas hantering	14
Öppning och stängning	15
Tillgänglighet	15
Utbildning av röstmottagare	17
Många utbildningstillfällen	17
Utbildningsstöd	17
Lager, transport och logistik	18
Material	18
Rekrytering av personal till lager och sortering	18
Packning och transport av material	19
Transporter av röster	19
Transporter på valdagen	19
Övriga transporter	19
Hämtning av material	20
Sortering av förtidsröster	20
Mottagningen på valnatten	21
Den preliminära uppsamlingsräkningen (onsdagsräkningen)	23
Rekrytering	23
Utbildning	23
Organisering	23
Kommunikation	23
Information till väljare	23
E-tjänsten Rösta.goteborg.se	24
Media	24
Information från valkansliet till röstmottagare	25
Telefoni	25
Telefoni valdagen	26
Upplägg av anställningar och utbetalning av arvoden	27
Valid	27
Kaskelot	28

Inledning

Valet till Europaparlamentet är genomfört och fastställt av Valmyndigheten. Valet ägde rum den 9 juni 2024 och efter valet genomförde valkansliet en utvärdering. Resultatet redovisas tillsammans med reflektioner som kommit in genom enkäter som skickats ut till de som arbetat i valorganisationen. Utvärderingen utgår från valkansliets processer: förtidsröstning, ambulerande röstmottagning, valdag, lager, mottagning på valnatten och valnämndens uppsamlingsräkning, kommunikation och IT. Tillsammans bildar dessa delar en helhet utifrån vilken det kan dras lärdomar som tillsammans kan bidra till att utveckla och stärka verksamheten inför valen 2026.

Sammanfattning

Valet genomfördes utan större incidenter och i enlighet med gällande lagstiftning. Förändringarna som infördes sedan förra valet har haft positiva effekter, vilket uppskattats av valarbetarna. 99 procent av röstmottagarna uppger att de kan tänka sig att arbeta igen. Samordning och information till vaktmästare samt kommunikation mellan valkansli, ordförande och vaktmästare har utvecklats positivt. Det kan konstateras att många av de personer som arbetar på valdagen tycker att det är ett roligt och viktigt arbete.

Utvärderingen efter föregående val visade att kansliet varit underbemannat och arbetsbelastningen varit stor. Valkansliet har därför förstärkts inför valet 2024 genom att valsamordnare anställts en längre period och påbörjat sina anställningar tidigare. Kansliet har förstärkts med extra timanställd personal under förtidsröstningsperioden och ett callcenter som stöttat kansliet med att svara i telefon under valdagen. Upplevelsen är att arbetsbelastningen under valperioden varit hög, men hanterbar. Att utbildningarna kunnat genomföras tidigt har bidragit till en jämnare arbetsbelastning över längre tid, jämfört med föregående val.

En tydligare incidentrapportering har införts och visar att majoriteten av incidenter är valsedelsrelaterade. Valsedlarna bedöms fortfarande vara en av de största utmaningarna för valets genomförande. Arbetet med att stärka säkerhet och hantera antagonistiska hot har fortsatt. På valdagen förekommer fortfarande problem med larm som går och lokaler som ej öppnas i tid av vaktmästare.

Valdeltagandet i Göteborg ökade marginellt till 55,72%, medan det minskade nationellt. Det finns stora skillnader i valdeltagande mellan olika valdistrikt i Göteborg. Nästan alla valdistrikt öppnade och stängde i tid på valdagen, men det finns fortsatt arbete med att förbättra tillgänglighet och hantera incidenter. Samarbetet mellan olika förvaltningar har fungerat bra. Kommunikation med väljare och röstmottagare i olika kanaler har varit effektiv och samarbetet med Intraservice för IT-support har fungerat bra.

Rekryteringen av röstmottagare och teamledare inom förtidsröstningen fokuserade på erfarenhet och engagemang. Det finns utmaningar med att attrahera yngre röstmottagare och öka mångfalden. Utbildningarna för röstmottagare och teamledare i förtidsröstningen fick positiv feedback, och det föreslås att delar av utbildningen delvis kan digitaliseras. Packning och transport av valmaterial fungerade effektivt men arbetsmiljön för lagermedarbetarna behöver ses över.

Utmaningen till nästa val handlar om att bevara det som fungerat bra och föra över det till ett "större" val som genomförs under en annan period på året. Under kommande mellanvals- och förberedelseperiod behöver kansliet fokusera på att ta fram rutiner och tydliga processbeskrivningar. Kansliet har identifierat ett flertal förbättringsförslag på detaljnivå inom respektive process och några områden som behöver ses över. Det finns fortfarande områden att utveckla, särskilt vad gäller säkerhet, bemanning, utbildning och kommunikation. Hur processerna ska förbättras blir en del i kansliets fortsatta utvecklingsarbete.

Sammanfattningsvis har valkansliet gjort betydande förbättringar sedan förra valet. De förändringar som gjorts har haft positiv effekt och valarbetarkåren har visat uppskattning inför dessa förändringar. Det är tydligt att verksamheten haft en påtaglig utveckling som inte hade varit möjlig om inte kansliet arbetat mellan valen.

Uppföljning av valet till Europaparlamentet 2024

Valdeltagande

Antalet röstberättigade i Göteborgs kommun i EU-valet var 450 616 personer. Antal röstande var 251 083.

Valdeltagandet för Göteborg är något högre jämfört med rikssnittet. Här valdeltagandet i EU-valet över tid:

	2014	2019	2024
Göteborg	54,61 %	55,59 %	55,72 % (+0,13)
Sverige	51,07 %	55,27 %	53,39 % (-1,88)

Valdeltagandet har successivt ökat sedan millennieskiftet, men 2024 bröts den trenden. I landet minskade valdeltagandet med - 1,88 procentenheter. I Göteborg däremot ökade valdeltagandet marginellt. Nedgången i riket speglar alltså inte göteborgarnas valdeltagande. Valdeltagandet skiljer sig åt över staden. Här hur det ser ut i de tre valdistrikten med högst respektive lägst valdeltagande:

Valdistrikt	Valdeltagande	Valdistrikt	Valdeltagande
Västra Hisingen, Svarte mosse	20,99%	Västra Göteborg, Osberget	79,18%
Nordöstra Göteborg, Hjällbo Södra	21,46 %	Östra Centrum, Björkekärr Södra	78,49%
Nordöstra Göteborg, Eriksbo Östra	21,75 %	Västra Göteborg, Tångudden	76,09 %

Överklagande av valet

Valprövningsnämnden har tagit emot sammanlagt åtta överklaganden för hela landet efter EU-valet 2024. Inget av dessa rör valdistrikt i Göteborgs kommun varpå inga yttrande har behövt skrivas. Jämförelsevis kom det in tjugoen överklaganden efter EU-valet 2019.

Ökat fokus på säkerhet

Behovet av att stärka säkerheten i samband med genomförande av val har ökat under de senaste valen.

Valkansliet har därmed arbetat för att stärka valsäkerheten. Den verksamhetsskyddsanalys som arbetades fram inför valet 2022 har legat till grund för säkerhetsarbetet inför EU-valet 2024 och framtagandet av nya rutiner och arbetssätt för att förhindra, försvåra och upptäcka antagonistiska hot. Valkansliets personal har deltagit på utbildningar och informationsträffar om valsäkerhet och genomfört en workshop med scenarion framtagna av Valmyndigheten. I utbildningen av röstmottagare och ordförande har ett särskilt fokus legat på bemötande, hot och valsäkerhet genom såväl Valmyndighetens digitala utbildning som i valkansliets fysiska utbildning och i de skriftliga handledningarna till röstmottagarna.

Valkansliet har sammankallat den samverkansgrupp som startades upp inför valet 2022 där närpolis, länsstyrelse, räddningstjänst, förvaltningen för demokrati och medborgarservice, Intraservice och stadsledningskontorets enheter för säkerhet och beredskap, trygghet och samhälle och kommunikation finns representerade. I år har även kulturförvaltningens säkerhetssamordnare medverkat då biblioteken och kulturhusen utgör navet i förtidsröstningen. Samverkansgruppen har under valperioden träffats varje vecka för avstämning, det vill säga från maj till och med valhelgen. Utgångspunkten för samverkan har varit att delge varandra information och aktuell lägesbild.

I EU-valet har valkansliet tagit fram en blankett för incidentrapportering i både val- och röstningslokaler. Merparten av de incidenter som rapporterats är valsedelsrelaterade. Samtliga rapporterade incidenter är av mindre allvarlig karaktär och ingen incident har varit föremål för polisanmälan. Samtliga incidenter har i efterhand rapporterats till Valmyndigheten.

	Valsedelsrelaterade incidenter	Övriga incidenter	Totalt antal rapporterade incidenter
Förtidsröstning	269	85	354
Valdagsröstning	84	34	118

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Valkansliet behöver fortsatt arbeta med att stärka säkerheten i samband med val och se över och ompröva rutiner och arbetssätt. Kansliet behöver fortsatt stärka sin beredskap i händelse av kris och ha en uppdaterad och tydlig kontinuitetshantering på plats. Samarbetet med de olika funktionerna kring säkerheten har fungerat väl. Det är viktigt att ha med kommunikationsenheten för att öka förmågan och beredskapen att hantera kommunikationen i händelse av kris. Utmaningen för kansliet är dess litenhet. Stödet från Säkerhet och Beredskap och stadens ordinarie krishantering blir därför viktigt i samband med genomförandet av allmänna val. En tydlighet i incidentrapporteringen från val- och röstningslokaler med den nya blanketten skapar förutsättningar för att följa upp och ha kännedom om de incidenter som skett. Blanketten ersätter inte valdagsprotokollet eller att kontakta valkansliet vid mer allvarliga incidenter.

Valkansliets bemanning och organisation

Utvärderingen efter 2022 års val visade att kansliet varit underbemannat och att arbetsbelastningen på kansliet varit hög. Valkansliet har därför förstärkts inför valet 2024 genom att valsamordnare anställts en längre period och börjat tidigare. Kansliet har även förstärkts med timanställd personal under förtidsröstningsperioden. Ett callcenter stöttade kansliet med att svara i telefon under valdagen. Valkansliets personal har haft olika ansvarsområden, vilka utgått från verksamhetens olika processer. Kansliet har arbetat med kompetensutveckling och att stärka teamkänslan i gruppen.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

I utvärderingen framkom att kansliets personal upplevt att arbetsbelastningen under valperioden varit hög, men hanterbar. De som även arbetade i valet 2022 upplevde att det var en stor positiv skillnad vid årets val. Att utbildningarna kunnat genomföras tidigt har bidragit till en jämnare arbetsbelastning över längre tid jämfört med föregående val. Dessa insatser tillsammans med tillförande av personal har även bidragit till att kostnaden för antalet övertidstimmar minskat med 46%. För att inte få en tillbakagång till den arbetssituation som rådde i valet 2022 behöver utbildningsupplägget ses över till nästa val, då tidsfönstret i ett val under hösten är mycket snävare. De sista tio dagarna innan valet ökade arbetsbelastningen för kansliet markant, vilket är svårt att undvika.

Valkansliet står inför utmaningar när det gäller att rekrytera och behålla kompetensen på valkansliet då verksamhetens behov av personal varierar över tid. Inför nästa val behöver ansvarsområden och processer ses över för att öka stabiliteten och kontinuiteten på kansliet. Att organisationen växer mycket på kort tid och att den är tillfällig innebär utmaningar. Nya medarbetare ska introduceras och lära sig nya arbetsuppgifter, men även lära känna varandra och bli ett effektivt team som arbetar under stundtals ansträngande förhållanden.

En utmaning inför nästa val handlar om att bevara det som fungerat väl i EU-valet och att överföra det till ett större val där tidsperioden på grund av sommarsemestrar är snävare. Valkansliet behöver arbeta med att säkerställa medarbetarnas arbetsmiljö och minska sårbarheten för oförutsedda händelser i organisationen. Kansliet behöver se till att det finns utrymme för dokumentation, reflektion och att kvalitetssäkra verksamheten under valperioden.

Relation med förvaltningar i staden

Informationsinsatser har gjorts löpande över året. Syftet har varit att stötta arbetet med att kommunicera och aktualisera det stundande arbetet. Valkansliet har haft ett antal möten med kontaktpersoner för berörda förvaltningar. Valkansliet har tydliggjort att val är en angelägenhet för hela staden och att valkansliet behöver stöttning av andra verksamheter för att kunna genomföra val.

I budgeten för Göteborgs Stad 2024 har följande citat varit viktiga för valkansliet:

"Alla nämnder och bolagsstyrelser får i uppdrag att tillgängliggöra lokaler som efterfrågas av valnämnden för att säkerställa tillgång till vallokaler över hela Göteborg."

”Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att i samverkan med stadsbyggnadsnämnden och Göteborgs Stads Parkering AB införa avgiftsfria parkeringar för valförrättare som transporterar valsedlar vid allmänna val.”

Valkansliet har haft kontinuerliga möten med stadens funktionshindersombudsman och medverkat på ett möte med funktionshinderrådet för att lyssna in synpunkter och behov.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Skrivningen om lokaler bedöms vara central för kansliets möjlighet att få tillgång till lämpliga lokaler. Kansliet behöver dock fortsatt arbeta strategiskt med budskapet att val är en angelägenhet för hela staden, för att få det stöd som behövs från andra förvaltningar för att kunna genomföra val. Skrivningen om avgiftsfri parkering har underlättat parkeringsfrågan betydligt, men behöver förtydligas så att det framgår att frågan även rör stadsmiljöförvaltningen. Dessutom behöver det framgå vem som bekostar valdagens ”avgiftsfria parkeringar”.

Förtidsröstningen

Personal

Mot bakgrund av att bemanningen vid valen 2022 var ansträngd planerades för ett förändrat och utökat behov av personal detta val. Närmare 190 röstmottagare, 14 teamledare, 12 ambulerande röstmottagare och ett 20-tal reserver anställdes i 20 dagar, i någon av stadens röstningslokaler. Förtidsröstningen pågick i 18 dagar och de två första dagarna dedikerades helt åt förberedelsearbete.

På rekryteringssidan publicerades ett enklare ansökningsformulär för tjänstgöring som röstmottagare inom förtidsröstningen och som ambulerande röstmottagare. Det gick att ansöka från mitten av december 2023 till mitten av januari 2024. Rollen som teamledare annonserades i stadens reguljära kanaler för rekrytering. Tidigare anställda, personer som genomgått stadens utbildningsinsats Morgondagens chef och arvoderade valarbetare uppmanades att söka. Totalt inkom 365 ansökningar. Urvalet för rollen som röstmottagare baserades på tidigare erfarenhet av valarbete, engagemang för valets genomförande och möjlighet att arbeta heltid med tjänstgöring på kvällar och helger. Senare i urvalsprocessens premierades yngre sökande då gruppen tydligt blev homogen.

Urvalet för rollen som teamledare baserades på tidigare erfarenhet av valarbete, dokumenterade ledaregenskaper, eftergymnasial utbildning, tillgång till körkort, möjlighet att arbeta heltid med tjänstgöring kvällar och helger och engagemang för valets genomförande. Personer som utan anmärkning arbetat som röstmottagare 2022 kallades inte till intervju utan placerades efter kontakt per telefon eller mejl.

Totalt genomfördes 26 gruppintervjuer från mitten av januari till början av april, då en senare intervjuomgång blev nödvändig på grund av avhopp längs rekryteringens gång. 5–12 personer deltog på varje intervju och sökande för de olika rollerna särskildes med tanke på de olika profilerna som efterfrågades. Med hänsyn tagen till önskemål om placering och närhet till röstningslokalerna placerades röstmottagarna i ett team som motsvarade ett geografiskt område med 1–4 lokaler. Totalt utgjorde röstmottagarna 8 grupper som leddes av 14 teamledare.

Vem är röstmottagare?

En klar majoritet, 70 procent, är över 60 år och 30 procent är över 70 år. Av de 159 som besvarade utvärderingsenkäten var endast 15 personer under 20 år. Gruppen i yrkesverksam ålder, mellan 30–60, är underrepresenterad i relation till befolkningen. Åtta av tio är födda i Sverige. Nästan 10 procent är födda i ett land utanför Europa. Nyrekryteringen är låg. Endast 14 procent är helt nya och de allra flesta har medverkat i fler än tre val inom förtidsröstningen.

Teamledare

Utvärderingen av förtidsröstningen efter valen 2022 visade på behovet av förändrade arbetssätt inför kommande val. Införandet av teamledare syftade till att höja kompetensen för de med utökat ansvar för röstningslokalerna, att effektivisera och standardisera arbetet samt avlasta kansliets personal genom delegering för bättre styrning. 14 teamledare rekryterades med ansvar för en till fyra röstningslokaler. De allra flesta arbetade i par medan några utförde uppdraget själva. Introduktionen för teamledarna gjordes genom tematiska träffar, med ca två veckors mellanrum, som efter varje tillfälle genererade uppgifter att utföra till nästa gång.

Alla teamledare besökte röstningslokalerna de skulle ansvara för och etablerade tidigt kontakt med verksamhetspersonal (oftast bibliotek och kulturhus). Teamledarna höll i en viss del av den obligatoriska utbildningen för röstmottagarna samt de två introduktionsdagar som föregick förtidsröstningens start onsdagen den 22 maj.

I enkäten har röstmottagarna fått svara på frågor om teamledarnas arbetsinsats. De allra flesta är positiva men det finns också kritik mot både införandet av teamledare och hur det har fungerat. Värt att påpeka är att det över lag fungerade väl men att vissa teamledare inte varit lika uppskattade som andra. Flera av de mer erfarna röstmottagarna föredrar dock den gamla modellen med förste röstmottagare. Teamledarna skriver i sin enkät att det både varit positiva och negativa upplevelser att arbeta i rollen. Många tyckte att uppdraget var roligt, lärorikt, och att samarbetet med kollegorna fungerade bra. Friheten att ta beslut uppskattades och att lösa problem direkt på plats. Negativa aspekter inkluderade resande mellan lokaler och att uppdraget var helt nytt så det inte fanns tidigare erfarenheter att falla tillbaka på. Generellt ser de flesta fram emot framtida utmaningar och möjligheter att förfinas sitt arbete som teamledare då majoriteten är intresserade att ha samma roll 2026.

För valkansliet har teamledarnas insatser varit av väldigt positiv betydelse. Kvalitén på ledarskapet i röstningslokalerna har höjts och arbetsbelastningen på valkansliet blev kännbart mindre detta val.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Arbetsättet med rekrytering och bemanning styrs till hög grad av det valadministrativa systemet, Kaskelot. Att använda ett enklare ansökningsförfarande via systemet bidrog till en effektiv kommunikation med röstmottagarna eftersom både valdagen- och förtidsröstningens rekrytering hanterades i samma system. Med många människor som söker är det dock svårt att undgå individuell hantering. Valkansliet i Göteborg har haft löpande kontakt med valsamordnare från några andra större kommuner för att stämma av arbetssätt, ge och få input för att tillsammans hitta en så enkel och strukturerad hantering som möjligt.

Kaskelot har begränsningar och saknar funktioner som hade förenklat arbetet med rekrytering av röstmottagare inom förtidsröstningen. Exempelvis hade möjligheten att själv kunna boka och boka om sin gruppintervju varit positiv. Detta till trots är det ändå positivt att använda samma administrativa system för valets olika processer. Mot bakgrund av erfarenheterna kommer arbetet i användarföreningen för Kaskelot att fortgå.

Att kalla sökande till gruppintervjuer är ett måste då ansökningsförfarandet är så pass förenklat. Till skillnad från valet 2022 var grupperna denna gång mindre. Detta var bättre, både för de sökande och för kansliets personal som höll i intervjuerna. En lärdom till valet 2026 är att alla sökande som går vidare i första urvalsprocessen ska kallas till intervju, oberoende närliggande dokumenterad erfarenhet. Detta för att ompröva och utöka möjligheten att kunna forma grupper som bättre speglar stadens befolkning.

Förtidsröstningens röstmottagare är ålderstigen. 2022 bestod gruppen till 50 procent av personer som var över 65 år. Trots satsningar som föreläsningar om val och annonsering på universiteten har inte gruppen förnygrats. Tjänstens utformning gör det svårt att attrahera personer i yrkesverksam ålder då det är en kort anställning om 20 dagar. Studenter borde kunna lockas av uppdraget, åtminstone i lika hög grad som pensionärer. Målbilden är att röstmottagarna ska spegla samhället i stort och diskussionen lär fortgå hur detta ska förverkligas.

Nyrekryteringen var låg. Endast 14 procent var helt nya och de allra flesta har medverkat i fler än tre val inom förtidsröstningen. Det är å ena sidan positivt att många vill komma tillbaka och att det finns stor erfarenhet i gruppen, å andra sidan är detta ett problem med tanke på valarbetarkårens återväxt. Övervägande om att höja

timersättningen eller frångå anställningens heltidsnorm bör vägas mot om det skulle ge effekt på vem som söker uppdragen och om det är önskvärt med en mer heterogen grupp. Den demografi som tycks cementeras kan vålla problem kommande val och ställer frågor om vem som är röstmottagare och varför.

De fördjupande utbildningsinsatserna som riktat sig till teamledarna var uppskattade och kan byggas vidare på, särskilt vad gäller ledarskap och schemaläggning, där även kraven kan höjas på dokumenterad erfarenhet i kommande rekrytering. En förändring som bör övervägas till nästa val är om fler teamledare ska jobba enskilt. Förvisso leder ensamarbete till högre sårbarhet men baserat på erfarenheterna från valet är en möjlig slutsats att ensamarbete också bidragit till ökad tydlighet och större effektivitet. Stockholms valkanslis arbete med arbetsledare inom förtidsröstningen, motsvarande Göteborgs teamledare, bygger i högre utsträckning på enskilt arbete. Förste röstmottagare som lett arbetet i respektive lokal tidigare har alltid haft sin roll som enskild. I röstningslokaler med högre väljartryck, fler röstmottagare och mer omfattande öppettider, i detta val Nordstan och Frölunda torg, bedömer dock valkansliet att två teamledare behövs för att kunna gå omlott.

Att införa ett smidigt schemalägningsverktyg (gärna digitalt) hade varit en framgångsfaktor. I enkäten till teamledarna kan konstateras att de lagt många timmar på schemaläggning. För anskaffning av reserver när vakanser uppstår, vilket är ofrånkomligt när så många personer är engagerade, hade även ett digitalt verktyg förenklat arbetet. Andra kommuner har goda erfarenheter av digitala schemalägningsverktyg, varpå frågan bör utredas vidare till nästa val.

Lokaler

Bibliotek och kulturhus

Med sin geografiska spridning är stadens bibliotek och kulturhus förtidsröstningens nav. Samarbetet med kulturförvaltningen har fungerat bra och teamledare och röstmottagarna har tagits emot väl. Som ett led i förberedelsearbetet har samtliga bibliotek och kulturhus besökts av valsamordnare och teamledare som i god tid etablerat kontakt med enhetschef eller annan utsedd kontaktperson. I och med lokalbesöken har röstmottagarnas utbildning anpassats utifrån vilket geografiskt område de tilldelats att arbeta i.

Nytt för i år var de skriftliga överenskommelser som slöts mellan valkansliet och kulturförvaltningen vilka tydliggör ansvar och ianspråktagande av lokalen. Överenskommelsernas innehåll har tagits fram med den centrala ledningen för kulturförvaltningen och sedan ytterligare anpassats efter varje lokals behov och förutsättningar för att genomföra ett säkert val, samtidigt som ordinarie verksamhet ska kunna pågå parallellt.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Att döma av enkätsvaren och återkoppling som lämnats från kulturförvaltningens centrala ledning har tillfredsställelsen med såväl valkansliet, röstmottagarna, teamledarna och chaufförerna varit hög. De goda relationerna är en förutsättning för att få röstningen att löpa på så smidigt som möjligt. Genom återkoppling från kontaktpersoner går det även att läsa att kommunikationen varit uppskattad och att förtidsröstningen ses som något positivt fastän det ställer krav på ommöblering och, tillfälligtvis, blir köer inne i lokalerna. Samtidigt finns synpunkter på att vissa bibliotek är för små för att på rimligt vis husera två parallella verksamheter samtidigt. Vid ett EU-val, där valdeltagandet är påtagligt lägre, har de flesta lokaler fungerat men i bibliotek som de i Kyrkbyn, Tuve, Hammarkullen och Askim, för att nämna några exempel, där ytorna är kraftigt begränsade behöver alternativa lokaler och/eller möbleringslösningar ses över. Även bibliotek med större ytor, där många väljare går och röstar, ställer frågor om lokalernas lämplighet med avseende på köbildning. Detta gäller bland annat Linnéstadens- och Majornas bibliotek samt Lundby bibliotek. Arbetssättet att i god tid besöka lokalerna, planera möbleringen och vid behov även kunna ompröva den (även när förtidsröstningen är i gång) måste bibehållas. De integrerade holländska valbås som används på några platser är i dessa fall mycket värdefulla för att skapa bättre flöden.

Gällande öppettider har röstmottagningen tidigare val följt biblioteken och kulturhusens. På grund av ändrade rutiner avseende hämtning av material vid valet 2022 föreslogs i utvärderingen då att öppettiderna skulle justeras och stänga en timma tidigare. Förändringar genomfördes detta val, materialet hämtades inte men öppettiderna beslutades ändå justeras. I efterhand kan det konstateras att detta påverkat väljarna negativt.

Antalet öppethållande timmar minskade och det var svårt att motivera för väljarna varför röstmottagningen stängde tidigare än biblioteket/kulturhuset. Teamledare och röstmottagare delar uppfattningen om detta, vilket har framkommit såväl på avstämningsmöten som i de enkätsvar som samlats in.

Sammanfattningsvis kan konstateras att biblioteken och kulturhusens tillgänglighet och demokratiuppdrag går väl ihop med valets genomförande. Kommande förtidsröstningsperiod bör ha samma nära samarbete med kulturförvaltningen och överenskommelserna som tagits fram har varit bra för båda parter. Öppettiderna bör på nytt ses över tillsammans och en översyn av lokalerna inför valet 2026 behöver göras.

Köpcentrum

Valkansliet har tidigare nyttjat Nordstans eventyta och byggt upp tillfälliga montrar för mottagande av förtidsröster under flera val. 2014 var sista året eventytan användes och fastän det gått lång tid har både väljare och förtroendevalda genom åren efterfrågat Nordstan som röstningslokal på nytt. Beslutet att inte nyttja Nordstans eventyta grundade sig då på ökade säkerhetskrav. Övervägandet omprövades efter ett studiebesök under valet i Stockholm 2022, då montern på Stockholms central visades upp. Konstruktionens öppenhet visade att det var görbart att genomföra förtidsröstning på ett tryggt sätt i miljöer med många förbipasserande.

2023, under förberedelsearbetet inför förtidsröstningen etablerades kontakt med två köpcentrum i Göteborg med syfte att undersöka förutsättningarna att nyttja deras öppna ytor. Frölunda torg som tidigare inte varit aktuellt beslutades, på grund av genomgripande renoveringar av Frölunda kulturhus, också vara ett köpcentrum vid sidan av Nordstan som skulle fungera som röstningslokal. Båda köpcentren är välbesökta och knutpunkter där många göteborgare passerar. En upphandling av montrar inleddes och arbetet med utformningen skedde fortlöpande tillsammans med enheten för visuell kommunikation på Intraservice.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Samarbetet med köpcentrumen och företaget som upphandlades för uppbyggnaden av montrarna har båda fungerat mycket bra. Reaktionerna har nästan uteslutande varit positiva med undantag för att det inte går att förbise att arbetsmiljön i köpcentrumen är mer ansträngande än i biblioteken. Trycket från väljarna är även högre varpå det, om möjligt, vid rekryteringen av röstmottagare 2024 bättre går att matcha så att personer som hellre jobbar i mer intensiva miljöer placeras på dessa ställen.

I jämförelse med de förtidsröstningsmoduler som placerades på fem platser vid valen 2022 är upplevelsen att tillfälliga montrar i köpcentrumen är bättre. Både med avseende på röstmottagarnas arbetsmiljö och på grund av att etableringarna i köpcentrumen erbjuder grundläggande förutsättningar så som el, toaletter och daglig städning på bättre sätt. Vidare är säkerhetsarbetet enklare med redan befintlig personal och de upparbetade rutiner som köpcentrumen har.

Att nyttja ytor i köpcentrum är möjligtvis något som kan utökas. Beroende på hur det ser ut med tillgänglighet av lokaler vid årsskiftet 2025/2026 finns fler handelsytor i staden att överväga.

Övriga röstningslokaler och röstningslokaler med begränsade öppettider

Utöver bibliotek, kulturhus och montrarna i Nordstan respektive Frölunda torg användes ytterligare två typer av lokaler i samband med förtidsröstningen. I sydvästra Göteborg saknas en naturlig samlingsplats i kommunal regi såsom bibliotek eller kulturhus. Valet av lokal i området föll på en uthyrningslokal i Nya Hovås. Förtidsröstning ägde även rum på en kommunal mötesplats i Sannegården, Mötesplats Vintergatan.

Som komplement till befintliga röstningslokaler inrymde ytterligare tre platser röstmottagning med begränsade öppettider. Platserna var Trulsegårdens bibliotek (skolbibliotek med särskilt öppethållande för allmänheten vissa tider), Dalheimers hus och Styrso församlingshem.

På valdagen arrangerades även förtidsröstning under begränsad tid på Asperö skola och i Vrångöhuset. Detta för att erbjuda boende möjlighet att rösta på valdagen utan att behöva ta sig till vallokalerna som är lokaliserade på intilliggande öar.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Valnämnden ska se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. Av förklarliga skäl har lokalerna med begränsade öppettider tagit emot mycket få röster jämfört med andra röstningslokaler.

Förtidsröstningen (på valdagen) på Asperö och Vrångö arrangerades på nytt sätt genom att röstmottagare som arbetat inom förtidsröstningen hade flera uppgifter under dagen. På morgonen åkte de ut med skärgårdens förtidsröster som skulle hanteras i vallokalerna, de tog emot förtidsröster under begränsad tid på Asperö och Vrångö och lämnade sedan tillbaka dessa för vidare registrering och räkning i vallokalerna. Proceduren lyckades genomföras på effektivt vis genom kollektivtrafikens båttrafik. Arbetssättet bör struktureras på liknande sätt till nästa val då det fungerade väldigt smidigt.

Utbildning

Utbildning teamledare

I mars påbörjades introduktionen för teamledarna med fyra tematiska träffar, hållna med ca två veckors mellanrum. Efter varje möte tilldelades uppgifter att lösa till nästa gång. Fokusområdena inkluderade lokaler, möblering och köbildning, arbetsledning och schemaläggning, gott bemötande och säkerhet vid val. Ett särskilt uppskattat tillfälle var det som handlade om bemötande och tillgänglighetsfrågor.

Utbildning röstmottagare

Med start två veckor före förtidsröstningen utbildades alla röstmottagare. Utbildningarna utformades efter de geografiska områden röstningslokalerna delats in och teamledaren/teamledarna höll i viss del av utbildningen. Mot bakgrund av utvärderingen efter valet 2022 inleddes anställningen som röstmottagare två dagar innan förtidsröstningens startade. Dessa dagar höll teamledarna i praktiska övningar så att röstmottagarna kunde öva på alla moment som att skriva ut röstkort, ta emot röster och notera i väljarförteckningarna. Grupperna fick också möjlighet att lära känna varandra, gå igenom öppnings- och stängningsrutiner samt möblera upp lokalerna i lugn och ro.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Av enkätsvaren från teamledarna och röstmottagarna att döma har utbildningstillfällena fått mycket god kritik, både med avseende på utbildare och innehåll. Den övervägande positiva återkopplingen till trots finns förbättringsmöjligheter i hur utbildningen bör struktureras kommande val. Viss del av utbildningen skulle exempelvis kunna digitaliseras för att skapa utrymme för mer fördjupning i vissa frågor. Ett annat övervägande är att se över om utbildningen ska se likadan ut för röstmottagare med erfarenhet från tidigare val kontra röstmottagare som är nya. Frågan om lokaler och teknisk utrustning är inte heller ovidkommande, det är viktigt att alla ser och hör ordentligt.

Valets genomförande är en kedja av många processer. Att lära sig allt om val är omöjligt på ett utbildningstillfälle om två timmar. De två förberedelsedagar som adderades för röstmottagarnas anställning var däremot en framgångsrik förändring. Förändringen skapade mycket bättre förutsättningar för en lugn start av förtidsröstningen, vilket kansliet detta val kan vittna om.

Ambulerande röstmottagning, röstmottagning med begränsat tillträde

Väljare som på grund av sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning inte kan ta sig till ett röstmottagningsställe kan få hjälp att rösta av ambulerande röstmottagare som kommer hem till väljaren och tar emot väljarens röst. Vård och omsorgsboenden, slutna institutioner som ex häkte, rättspsykiatri, rättsmedicinalverket erbjuder möjlighet att genomföra röstmottagning med begränsat tillträde. I samverkan med institutionerna schemaläggs när röstmottagare är på plats för att genomföra röstmottagning.

703 röster togs emot på de platser som genomförde röstmottagning med begränsat tillträde. Ambulerande röstmottagning i hemmet tog emot 110 röster varav 25 på valdagen (jämfört med 183 röster 2022). På valdagen fanns ambulerande röstmottagare på plats på Sahlgrenska och Östra sjukhuset under hela dagen där de tog emot 140 röster.

En person på kansliet har haft ett samordnande uppdrag och ansvar för den ambulerande röstmottagningen och tagit emot förfrågningar, lagt scheman, och haft kontakt med boenden, väljare och ambulerandeteamen.

Rekrytering

Valkansliet rekryterade 12 personer som parvis arbetade som ambulerande röstmottagare. Urvalet för uppdraget som ambulerande röstmottagare baserades på tillgång till körkort, erfarenhet av socialt arbete och engagemang för valets genomförande. Gruppintervjuer genomfördes från slutet av mars till slutet av april. Den enkät som specifikt skickades ut till ambulerande röstmottagare visar att de var nöjda med uppdraget och alla som svarade på enkäten kan tänka sig att arbeta som ambulerande röstmottagare igen.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

I stort delar har rekryteringen av ambulerande röstmottagare samma förbättringsmöjligheter som är listade under rekrytering till förtidsröstningen. Stundtals har det varit lite för lite att göra för de ambulerande paren. Det är dock svårt för kansliet att veta hur behovet av ambulerande kommer se ut på förhand. Schemaläggning och organisation behöver ses över inför 2026 samt hur vi kommunicerar ut möjligheten att använda ambulerande röstmottagare.

Att en person hade ett utpekat ansvar för processen var väldigt bra. Då ansvarsområdet ökat senaste valen är det avgörande att den person som har detta ansvar i huvudsak kan fokusera på det under förtidsröstningsperioden.

Utbildning

De ambulerande röstmottagarna gick en för uppdraget anpassad utbildning. Enkätsvaren från de ambulerande röstmottagarna visar att instruktionerna för arbetet var tydliga och lätta att ta till sig. Under förtidsröstningsperiodens gång träffades gruppen samlat vid ett tillfälle med kanslipersonal för att diskutera uppkomna frågeställningar. Utöver träffen hade respektive ambulerandepar löpande kontakt med valkansliet per telefon och mejl samt varje morgon vid upphämtning av material och bilar.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Inför kommande val ser valkansliet behov av att göra utbildningen något mer omfattande och inkludera praktiska moment. Ett rollspel av hur en röst tas emot vid hembesök skulle exempelvis kunna komplettera den teoretiska genomgången. En kortare redogörelse om erfarenheter av röstmottagning vid vårdboenden och institutioner, förslagsvis från en röstmottagare som haft uppdraget tidigare, skulle ytterligare förbereda ambulerande röstmottagare på vilken typ av miljöer och situationer de kommer utföra sitt arbete i.

Bokning av hembesök

Förfrågan om ambulerande röstmottagning kom in via telefonsamtal till Göteborgs Stads Kontaktcenter som sedan mejlade valkansliet kontaktuppgifter till väljaren.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Valkansliet har tagit fram en tydlig rutin över förfarandet och vem som gör vad mellan kontaktcenter och valkansliet. Rutinen har fungerat väl. Hur vi kommunicerar möjligheten att få hjälp att rösta med ambulerande röstmottagare så att vi når rätt målgrupp, är ett utvecklingsområde inför nästa val.

Material och transport

De ambulerande röstmottagarna använde tjänstebilar som tillhandahölls av valkansliet och som hämtades i närheten av kansliet varje morgon.

Allt material som krävs för att bedriva röstmottagning fanns på kansliet. Samtliga ambulerande röstmottagare hade en ipad och tillgång till Valmyndighetens valadministrativa system Valid. Om väljaren inte hade sitt röstkort kunde röstmottagarna ersätta detta genom att fylla i *Blankett för uppgifter från röstkort*.

Partierna kunde lämna namnvalsedlar till röstningslokaler med begränsat tillträde 15 min innan röstmottagningen startade. vilka listades på val.se. Valsedlarna togs inte med mellan de olika platserna.

Röster och material lämnades till sorteringen efter varje avslutat pass och kontrollerades av sorteringspersonalen.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Det var en del inkörsproblem med de lpadar som användes, vilket bidrog till att det i vissa fall blev fel när röstmottagarna förde över information från digitala röstkort till pappersblankett. Dessa fel kunde snabbt åtgärdas av lagerpersonalen vid sorteringen och rutinen säkerställas. Inför nästa val behöver rutinen kontrolleras och säkerställas av kansliet på förhand. Rutiner för överlämning av röster och material efter avslutat pass behöver ses över inför nästa val för att få en mer effektiv hantering.

Valdagen

Valdistriktsrevideringen

Inför valet gjordes en valdistriktsrevidering som resulterade i 17 färre valdistrikt jämfört med valet 2022. Totalt fanns det 393 valdistrikt på valdagen. Minskningen av antalet valdistrikt har sin grund i att en del valdistrikt skulle blivit alltför små, vilket riskerade att äventyra valhemligheten. Vissa distriktsgränser förändrades också så att antalet röstberättigande jämnades ut i valdistrikten. Genom dessa förändringar skapades bättre förutsättningar för röstmottagningen att hantera fler röstberättigande över tid.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Det har varit positivt att minska antalet valdistrikt. En uppföljning och förnyad översyn av den nu föreslagna valdistriktsindelningen planeras att genomföras inför de allmänna valen 2026.

Vallokaler

"Jag vill tacka Valkansliet att mitt förslag 2022 att nyttja Lundenhallen som vallokal i stället för Lundenskolans matsal och aula antogs"
//Röstmottagare, Östra Centrum

Valkansliet har medvetet använt fler lokaler och byggnader än vid tidigare val. Precis som vid tidigare val har besök genomförts på skolor och byggnader i syfte att värdera antalet valdistrikt som skulle kunna placeras i respektive byggnader. Vallokalerna har valts utifrån geografisk närhet till väljarna samt tillgänglighetsfaktorer.

Vid besök i lokalerna har en checklista för tillgänglighet använts. Utöver detta har en medarbetare använt sig av tillgänglighetsdatabasens arbetsredskap för att besiktiga lokalerna och redogöra för resultatet i databasen så att det blir användbart för väljarna på valdagen. Stadens 393 valdistrikt har förlagts till 177 byggnader.

Valkansliet har i möjligaste mån använt byggnader som använts i tidigare val, men i några fall har nya byggnader sökts upp till följd av att nya bostäder byggts i ett område som resulterat i att fler väljare behöver någonstans att rösta. Andra skäl kan vara att tidigare lokal inte varit möjlig att använda exempelvis på grund av renovering eller att det byggts en ny mer tillgänglig skola i ett område.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Efter valet 2022 gjordes en bedömning om behov av att använda fler lokaler till nästa val för att minska köbildning på grund av flaskhalsar. I stadens budget för 2024 har det funnits en skrivning om att tillgängliggöra lokaler för valnämnden. Skrivningen bedöms ha varit central för valkansliets möjligheter att finna och nyttja lämpliga lokaler.

Där det har varit möjligt har antalet valdistrikt i en byggnad fördelats så att färre valdistrikt läggs i samma lokal. Detta har bidragit till att röstmottagare upplever ett större lugn i vallokalerna i jämförelse med valet 2022 och bör i möjligaste mån eftersträvas även i valet 2026.

Valkansliet bedömer att lokalkostnaderna i samband med val är stigande. Det finns sannolikt ett behov av en diskussion mellan förvaltningar kring nyttjandet i samband med val av stadens lokaler och frågan om vad det faktiskt innebär att tillgängliggöra lokaler. Det kan också konstateras att en del verksamheter upplever behov av att det finns väktare på plats när valkansliet använder stadens lokaler.

Vaktmästare

"Det är ett problem med larm i lokalen och vaktmästaren verkar inte kunnig/kunna få systemet att fungera. Autolarmet gick på 22:00 (vilket innebar att vi i praktiken pausade räkningen av valsedlar i 30 min) och dörrarna, inner- och ytterdörrar, började pipa högt på eftermiddagen vilket vi inte kunde stänga av."
//Ordförande, Västra Göteborg

Erfarenheter från tidigare val gjorde att kontakter togs tidigt med grundskoleförvaltningen i syfte att arbeta likvärdigt över staden. Vid besiktning av vallokaler i skolor gjordes dessa ofta tillsammans med vaktmästare. Valkansliet ordnade informationsmöten så att vaktmästarna fick förståelse för hur ett val går till. Förvaltningarna var ombudade att skicka in kontaktuppgifter till vaktmästare för respektive byggnad. Grundskoleförvaltningen har tillsammans med valnämndens kansli arbetat fram ett dokument som beskriver arbetssätt vid användningen av stadens skolor i samband med val samt den ansvarsfördelning som ska gälla. För att kunna vara i en skola på valdagen är det många intressenter inblandade; valkansliet, grundskoleförvaltningen, vaktmästare, lokalvård och den aktuella skolans personal.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

I enkäten till ordföranden ställs en fråga om kontakter och arbetet med vaktmästare har fungerat bra. 89 procent av ordförarna har lämnat betyget 4-5 i enkäten. Den övergripande bilden är att det mesta fungerat väl. I svaren vid föregående val handlade många av kommentarerna från röstmottagare om att lokalerna varit smutsiga. Så var det inte denna gång. Det är dock fortfarande ett problem med larm i lokalerna och att vaktmästarna ibland inte är kunniga om hur larmsystemet fungerar. Det verkar även som att några vaktmästare varit sena på valdagens morgon. Här behöver det återigen kommuniceras att 20 minuter sent betyder att valdistrikten öppnar för sent och att det blir för stressigt på morgonen.

Valkansliet träffade vaktmästarna innan valet. En bedömning görs att det var bra att träffas och informera vaktmästarna eftersom vi fick möjlighet att stämma av saker lokalt över de fyra områdena. Satsningen på att

arbeta tillsammans med grundskoleförvaltningen bedöms ha bidragit till en bättre arbetssituation för såväl vaktmästare som för valkansliets personal.

Frågan om hur stadens vallokaler ska möbleras kvarstår. Frågan är av vikt för att valkansliet ska kunna få till en bättre styrning av möbleringen och då det är svårt för röstmottagarna att hinna med alla moment när de träffas på morgonen, ofta för första gången. Det finns en rad exempel från omvärlden. I exempelvis Stockholm avlönas en kontaktperson i respektive byggnad som själv tar in personal för att säkerställa möblering och återställning av lokalen. I Örebro möblerar röstmottagarna upp vallokalen innan valdagen och i Oslo och Köpenhamn får röstmottagare hjälp från andra delar av kommunen. Valkansliet behöver fortsätta jobba strategiskt med frågan tillsammans med berörda förvaltningar för att hitta en lösning.

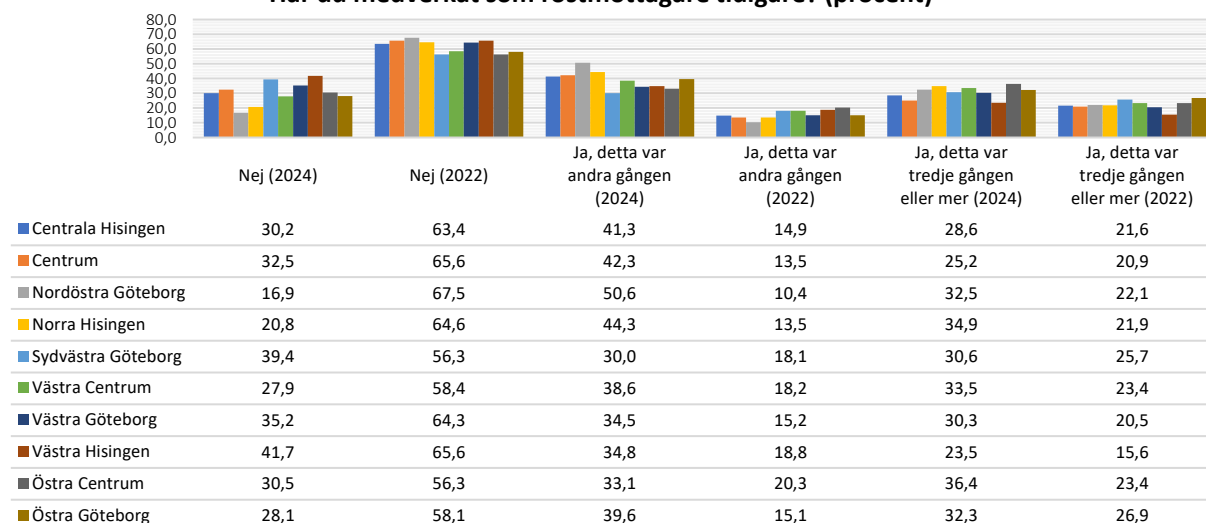
Bemanning/rekrytering av röstmottagare

"Bemanningen för valet var för bra (vi var 8 st i mitt arbetslag och det hade räckt med att vara max 6 st inklusive ordförande och vice ordförande eftersom valdeltagandet i EU valet inte är lika stort som i riksdagsvalet"
//Vice ordförande, Nordöstra Göteborg

Vad gäller rekrytering av röstmottagare har kansliet vänt sig till de som arbetade i valet 2022. För nyrekrytering av röstmottagare gjorde valkansliet som vid tidigare val. Allmänheten underrättades genom meddelande på kommunens hemsida, artiklar i media samt genom inlägg på sociala medier.

Vid en jämförelse av röstmottagare i valen 2022 och 2024 kan det konstateras att många röstmottagare var helt nya i sina roller 2022 (som exempel hade 65 procent av röstmottagarna på Västra Hisingen aldrig arbetat som röstmottagare tidigare och i Nordöstra Göteborg var motsvarande siffror 67 procent).

Jämförelse - röstmottagare som är nya i sina roller 2024 vs 2022
Har du medverkat som röstmottagare tidigare? (procent)

I samband med valet 2024 har siffrorna förbättrats betydligt. Sju av tio röstmottagare har arbetat minst ett val (i valet 2022 hade cirka 61 procent av samtliga röstmottagare aldrig arbetat med val tidigare). Genomgående innebär detta att valarbetarkåren är betydligt mer erfaren.

Röstmottagarna fick besvara frågeställningen "Kan du tänka dig att arbeta som röstmottagare igen?". 99 procent av de som arbetat som röstmottagare i valet 2024 kan tänka sig att arbeta igen. Av de som svarat nej motiveras detta exempelvis med att arvudet upplevs vara för lågt eller att man gjort ett antal val och att det därför är dags för yngre att ta över.

Ordförande och vice ordförande har i huvudsak rekryterats utifrån erfarenhet, rekommendationer eller övrig lämplighet. Valkansliet har arrangerat särskilda informationsmöten för tidigare röstmottagare som är intresserade av att avancera eller som blivit rekommenderade att arbeta som vice ordförande i samband med tidigare val. Syftet med mötet är att berätta om uppdraget som ordförande och vice ordförande.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Att rekrytera är en utmaning. Valkansliet behöver rekrytera tusentals personer för att klara av ett val. Det är positivt att många av de som arbetade 2022 har återvänt igen. Att 99 procent av de som arbetat i valet som röstmottagare kan tänka sig att arbeta igen är mycket positivt. Under tidens gång tackar röstmottagare nej av olika anledningar. I valveckan lämnade cirka 150 röstmottagare återbud. (Detta kan jämföras med cirka 200 i valet 2022). Det finns en hel del kommentarer om att röstmottagarna känner sig överbemannade. Att det helt enkelt varit för många röstmottagare i valdistrikten. Detta kan ses över till nästa EU-val.

Pärm och schema

"Mycket bra schema där ni "hjälpt" ordförande att styra upp dagen. Bra med tydlig info och struktur från ordförande. Förtydliga det i utbildning till dem, för det finns för många som vill bestämma i vallokalen ibland."
//Röstmottagare, Östra Centrum

En nyhet för EU-valet var att samtliga ordförande fick en användbar pärm som delades ut i samband med röstlängdsutdelningen. I pärmen fanns en rad praktiska dokument som skulle användas på valdagen, röstlängden, parkeringslista, kontaktuppgifter till valkansliet, kontaktlista över de som skulle arbeta inom valdistriktet etc. Det fanns även dokument och skriftliga instruktioner för hur ordförandena skulle rapportera in valresultat. Ordförandena har också fått tillgång till ett schema. Valkansliet gjorde tre olika förslag och det fanns även möjlighet att göra sitt eget.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Pärmen har varit uppskattad av ordförandena. Många av de vice ordförandena har inte känt till pärmen och dess innehåll. Detta behöver justeras till nästa val. Även schemat har varit uppskattat.

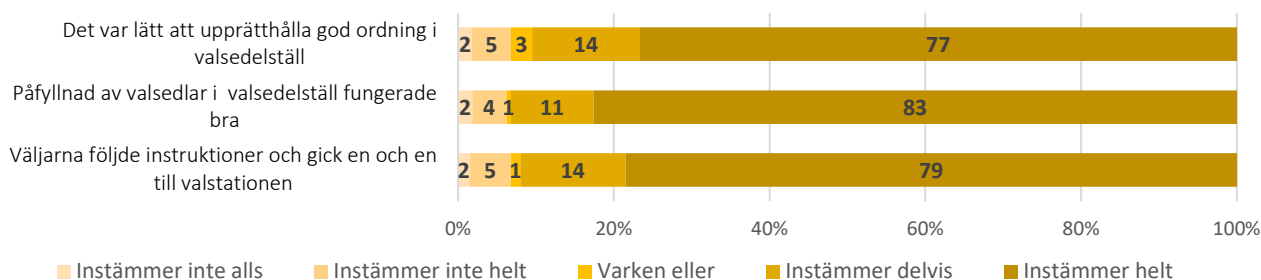
Valmaterial och utrustning

Nya valstationer

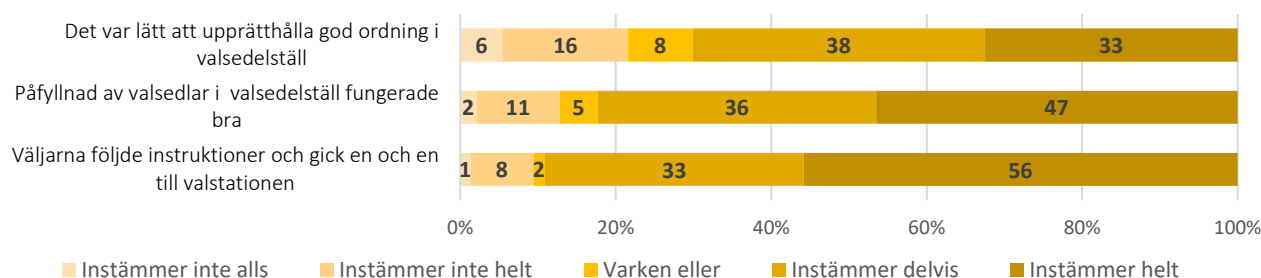
"Det var jättebra att ha borden i anslutning till valskärmarna, detta gjorde flödet smidigt o vi som personal hade bättre överblick över valsedlarna, att dessa var i ordning."
//Ordförande Norra Hisingen

2019 infördes lagkravet att valsedlarna ska tillhandahållas på en avskärmad plats och att väljaren ska kunna ta sina valsedlar fritt från insyn. I EU-valet 2024 infördes särskilda valstationer där valsedlar och valbås placerades i anslutning till varandra. Det innebär att valsedelstället och den gröna valskärmen ställts ihop så att väljare kan ta valsedlar och göra i ordning sin röst på en och samma plats. Varje valdistrikt fick valskärmar och valsedelsställ med tillhörande avskärmning till tre valstationer (totalt tre valsedelsställ). Två standardstationer och en tillgänglighetsanpassad station per valdistrikt.

Ordförande om valstationer 2024 (procent)

Ordförande om valsedelstätt 2022 (procent)

Betyg i enkäten

Det kan konstateras att ordförandena bedömer att det har varit enklare att bringa ordning i valsedelstätt i detta val i jämförelse med det förra. 2022 höll endast 32 procent av ordförarna helt med om att det "Det var lätt att upprätthålla god ordning i valsedelstätt". 2024 ligger snittet betydligt högre oavsett vilken av ovanstående frågor man besvarat. Samtidigt bör det nämnas att det är färre väljare samt valsedlar i ett val till Europaparlamentet, vilket förmodligen spelar in.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Bedömningen är att de nya valstationerna fungerat ändamålsenligt sett till att hindra insyn. Det har varit tydligt att ordförandena agerat efter lokalernas skilda förutsättningar i syfte att få till ett så bra flöde som möjligt. När valkansliet kontrollerade utförandet kunde det konstateras att valstationerna blivit placerade såsom tänkt (att det inte finns någon insyn vare sig inifrån lokalen eller utifrån genom något fönster).

Valsedlarnas hantering

"Det var även bra med kvittenslistan för partiernas valsedlar för vice ordföranden men det hade varit uppskattat med en till linjal eftersom det var lätt att signera på fel rad. Det hade varit bra om det stod tydliga instruktioner om vart man lägger den listan i slutet av dagen så man kan bespara kontoret massa samtal om detta"

//Vice ordförande Nordöstra Göteborg

Nytt för i år var att vice ordförande tilldelats ett särskilt ansvar för mottagning av valsedlar från partiföreträdare. Valkansliet tog fram en checklista som användes vid mottagningen av valsedlar. Checklistan fanns i ordförandepärmen som delades ut under röstlängdsutdelningen.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Det kan konstateras satsningen där vice ordförande givits ett särskilt ansvar för att ta emot valsedlarna på plats i varje valdistrikt föll väl ut.

Valsedlarna bedöms fortfarande vara en av de största utmaningarna för valets genomförande. Mängden valsedlar gör det svårt för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna och incidenter har ägt rum där valsedlar saknats, flyttats runt, varit förkryssade eller bladats in med andra partier. Sårbarheten som mängden valsedlar utgör i valsystemet bedöms av valkansliet som en riskfaktor vad gäller att värna förtroendet för valets genomförande.

Öppning och stängning

"Vaktmästaren skulle komma 6:45 men blev försenad till 7:15. Sen gick larmet tre gånger innan vi fick tillgång till lokalen"
//Ordförande Västra Hisingen

En vallokal ska vara öppen för röstning mellan klockan 08:00 och 21:00 på valdagen. Alla väljare som kommer till vallokalen eller är på väg in i vallokalen senast klockan 21.00 ska ges tillfälle att rösta innan röstmottagningen får avslutas.

Av Göteborgs Stads 393 valdistrikt har 391 stycken öppnat klockan 08:00 på morgonen. I två fall har valdistrikten öppnat senare än 08:00. Av stadens 393 valdistrikt stängde 315 klockan 21:00. Det betyder att 78 valdistrikt stängt senare än 21:00 (av de valdistrikt som stängt sent har endast två stängt 10 minuter eller senare). Det valdistrikt som stängt senast på kvällen stängde 21.21.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Valkansliet kan konstatera att nära nog samtliga valdistrikt öppnat i tid. I de enstaka fall där förseningar uppkommit handlar det om att förberedelserna tagit längre tid än planerat.

Att de flesta vallokaler stängt klockan 21.00 tyder på att det inte varit några längre köer vid vallokalerna vid stängningen.

Valkansliet behöver även fortsättningsvis se över möjligheten till stöd för möblering av vallokalerna innan valdagen. Det bör utredas huruvida en kontaktperson kan utses med ansvar för lokalen, möblering och återställande av lokalen samt hantering av överblivet material.

Tillgänglighet

"Det behövs kod till entrén med ramp för personer med rullstol. Det satt en kil vid den dörren, men någon råkade sparka undan den och dörren låstes. En väljare med rullstol fick då vänta tills vi fått tag i vaktmästaren för att få koden till dörren."
//Röstmottagare Nordöstra Göteborg

Valkansliet har inför årets val fortsatt arbeta med att öka tillgängligheten i valet. Kansliet har samarbetat med funktionshinderombudsmanen, medverkat på möte med Göteborgs Stads funktionshinderråd samt med olika intresseföreningar och organisationer för att lyssna in önskemål och behov. Valkansliet har också fått information och utbildning i olika sammanhang från Myndigheten för delaktighet och utgått från deras råd och rekommendationer vid besiktning av vallokalerna. I samtliga lokaler har det funnits en valskärm för väljare som har behov av att sitta och gör i ordning sin röst. Valkansliet har även köpt in förstorings- och belysningshjälpmedel till samtliga valdistrikt, tröskelkilar där det behövts och fortsatt fokusera på bemötande och tillgänglighet i utbildningen av röstmottagare där teamledare och röstmottagare i förtidsröstningen fått fördjupad utbildning på området. I årets val har vi även inventerat och lagt till alla vallokaler som inte är nybyggda och som saknats i Västragötalandsregionens tillgänglighetsdatabas. I samband med det arbetet har det även noterats brister i miljön utanför lokalen som anmälts till staden för åtgärd.

Vidare har kansliet tagit fram en e-tjänst för att söka fram röstnings- och vallokaler med länk till tillgänglighetsdatabasen för respektive lokal för att underlätta för väljarna. I förtidsröstningen har vi haft teckenspråkstolk vid några tillfällen, vilket har kommunicerats ut på Göteborgs Stads hemsida och genom Teckenspråksforum. Utöver detta har Valkansliet tagit fram informationsmaterial riktat till personer i behov av stöd.

Tidigare val har valdistrikten haft en blankett för att rapportera incidenter kopplade till tillgängligheten. I EU-valet döpte kansliet på förslag från funktionshinderrådet, om blanketten till "Förbättringsförslag i vallokal avseende tillgängligheten" och specificerade att blanketten ska användas för att uppmärksamma oss på händelser, brister och förslag till förbättringar avseende tillgängligheten i vallokalen. Detta har resulterat i att vi fått tillbaka ett 50-tal blanketter med förslag på förbättringar som kansliet behöver gå igenom och ta ställning till.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Valkansliet har stora svårigheter att påverka den lokal som vi nyttjar vid val då vi endast nyttjar lokalen under en dag och inte förfogar över lokalerna i övrigt. Det dock viktigt att vi fortsätter söka efter lokaler med så god tillgänglighet som möjlig och att vidta de åtgärder vi kan.

Valkansliet har haft ett mycket gott samarbete med stadens funktionshinderombudsman under arbetets gång. Det är viktigt att valkansliet fortsätter samarbetet med förvaltningar, organisationer och intresseföreningar och lyssnar in de behov som finns för att fortsätta arbeta framåt med frågan samt för att få feedback på de förbättringar som gjorts i EU-valet, inte minst vad gäller e-tjänsten rösta i Göteborg. Vidare kan informationsinsatserna för olika grupper behöva ses över ytterligare.

Utbildning av röstmottagare

"Jag tycker att utbildningstillfället var mycket bra, med en engagerad och kunnig utbildare."
//Ordförande Västra Göteborg

Av vallagen framgår att röstmottagare ska ha genomgått utbildning för att få arbeta som röstmottagare. Valkansliet arrangerar många utbildningstillfällen innan ett val.

Utbildningen hölls i huvudsak på tre platser runt om i staden (Katrinelundsgymnasiet, Medborgarhuset i Gamlestaden, Dalheimers Hus) mellan den 22 april fram till dagen före valdagen. Utbildningen var ca 2,5 timmar lång.

Många utbildningstillfällen

"Jag tycker att det är bra att utbildningarna är i tre delar, föreläsning, kompendiet och den digitala utbildningen. Det hjälper till att befästa detaljer genom att ta till sig informationen flera gånger på olika sätt"
//Röstmottagare, Västra Hisingen

Inför valet hölls 67 utbildningstillfällen för röstmottagare och ordförare. Det betyder att ungefär 3000 personer har utbildats. Utbildningspassen påbörjades i april, vilket är betydligt tidigare än vad som var fallet i valet 2022. Det var planerat något färre antal tillfällen från början och dessa kompletterades sedan med extra pass för reserver som fått placering sent.

Betyg i enkäten

Vad gäller utbildningen har deltagarna besvarat frågan "Föreläsaren var kunnig och förmedlade informationen på ett bra sätt". Röstmottagarnas betyg blev 4,7 vilket är lite högre än 2022. Betyget från ordförandena var 4,7. Utöver frågan ställdes en fråga till ordförandena om materialet; "Valkansliets kompletterande handbok för ordförande och vice ordförande var ett bra stöd i arbetet". Ordförandena gav betyget 4,5.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Bland sådant som kan förbättras nämns att smörgåsar varit torra, att ventilationen inte fungerat tillräckligt väl.

Utbildningsstöd

"Vissa begrepp i utbildningsmaterialet och det faktiska materialet stämde inte överens."
//Vice ordförande Norra Hisingen

Valkansliet har utgått ifrån Valmyndighetens utbildningspaket och gjort olika lokala anpassningar. Såväl i fråga om den fysiska handledningen som delades ut i samband med utbildningstillfällena som i den PPT-presentation som användes under utbildningarna. Handledningarna delades ut på utbildningstillfället. Dessutom har den funnits tillgänglig på webben samt skickats ut digitalt.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Dalheimers hus har fungerat bra.

Att planera och genomföra utbildningar inför ett allmänt val är omfattande, såväl logistiskt som administrativt. Antalet utbildningsinsatser ställer krav på medarbetarna och det har varit positivt att lägga utbildningsinsatsen lite tidigare. Det kan konstateras att betyget för utbildningens genomförande är mycket högt. De externa utbildarna som utbildat röstmottagarna har generellt fått bra betyg.

Till nästa val skulle det förberedande arbetet planeras i ett ännu tidigare skede.

Att merparten av utbildningarna kunnat genomföras innan förtidsröstningen börjar har bidragit till att arbetsbelastningen på kansliet kunnat hållas på en relativt jämn nivå. Kostnaden för utbildningarna har ökat jämfört med 2022, då vi kunde nyttja Traktören utan kostnad. Vi har även fått stöd med att ordna fika på de platser vi haft utbildning, vilket har inneburit en högre kostnad jämfört med när vi ordnat med det själva.

Lager, transport och logistik

Material

Under hösten 2023 påbörjades inköpsprocessen av valmaterial. Till de grå valbåsen som används inom förtidsröstningen införskaffades väskor, vilket dels underlättar vid förflyttning, dels förlänger båsens livslängd, då de skyddar både vid transport och vid lagerhållning. Det köptes även in lampor till dessa båsar, som drivs av el som ersatte de batteridrivna lampor som användes vid förra valet. Detta dels av miljöskäl, då de tidigare krävde stora mängder batterier och dels av praktiska skäl, då röstmottagarna slipper byta batterier i lamporna varje dag.

Till förtidsröstningens montrar på Frölunda Torg och Nordstan, beställdes måttanpassad board, som fungerade som tak över båsen. Detta för att skydda valhemligheten. Till Frölunda Torg köptes det även in vad som kan betecknas som specialmaterial, tex nummertablå och nummerlappshållare.

Förbrukningsmaterial har fyllts på under vinter och vår. Och nära inpå valet köptes det in små ficklampor med tillhörande förstöringsglas som sedan fanns i samtliga vallokaler. Detta för att underlätta för personer med synnedsättning.

Förutom det material vi själva införskaffar så levererar Valmyndigheten material för valets genomförande såsom valsedlar, valkuvert, informationsmaterial, västar med mera. Lagret tog emot cirka 9 ton materialet från valmyndigheten, 25 pallar, varav ca hälften var partivalsedlar (att jämföra med 48 pallar i valet 2022). Valmyndighetens materialleverans försvårades av Trafikverkets arbete i anslutning till vårt lager. Det tog tid innan vi fick tillåtelse att komma förbi Trafikverkets grindar och köra in materialet. Det som behövde beställas extra under valperioden var plomber, då de användes för att plombera både urnor och väskor (vid hämtning av röster) vid förtidsröstningen.

Slutsatsen, vad gäller material, är att vi stod väl rustade och var väl förberedda.

Rekrytering av personal till lager och sortering

Vi hade många sökande till de utannonserade tjänsterna, som till skillnad mot tidigare val inte var specificerade utifrån ansvar/funktion. Således, vi anställde lagermedarbetare och inte specifika sorterare, chaufförer, lagerpersonal. Vi fick in många ansökningar, ca 500 till 20 tjänster. I likhet med riksdagsvalet 2022 var det personer som var intressanta för tjänsterna som inte dök upp vid intervjuerna. Urvalet var dock gott och det fanns många bra kandidater bland de intervjuade. Av de tjugo som valdes ut var det sedan femton som påbörjade en anställning i april. En person med utökat ansvar för lager och packning började den 2 april och övriga fjorton började den 8 april. Ytterligare en medarbetare började den 8 maj. Övriga fyra som var aktuella för anställning hade fått andra sysselsättningar mellan intervjutillfället och anställningens början. Därtill hade vi tillgång till ett antal personer som kunde hoppa in extra, då det blev arbetstoppar under valperiodens sista dagar. Arbetsuppgifterna bestod då uteslutande av sortering av förtidsröster. Sex av dessa personer arbetade något eller ett fåtal pass. Utöver nämnda personer återfanns bland lagermedarbetarna en lager och logistikansvarig samt en person med utökat ansvar för sortering av förtidsröster. Det var ett antal av de personer som anställdes i april som inte arbetade heltid under perioden, utan kombinerade arbetet på lagret med andra arbeten eller studier. Anställningarna pågick till den 28 juni. Ett par medarbetare slutade dock ett par dagar efter valdagen.

Rekrytering av ansvarstagande, initiativtagande och pålitliga medarbetare är en nyckel för att materialhantering, transporter och sortering av förtidsröster ska fortlöpa väl. I år hade vi en väldigt bra arbetsgrupp.

Packning och transporter av material

Packning och förberedelser av materialet fungerade effektivt och enligt plan. Till packningen av valsedlar använde vi oss av en buntmaskin som buntade valsedlarna med remsor i papper. Till skillnad mot tidigare val, då de lagts i zippåsar av plast, är detta en förbättring avseende miljöpåverkan. Möjligen tog det dock mer tid i anspråk. Vi utförde packningen utifrån olika stationer och medarbetarna växlade mellan de olika stationerna. Detta för att få omväxling i arbetet och för att alla skulle få en förståelse för och kunskap om det material som tillhandahölls.

Logistiken med att få ut materialet till vallokalerna löpte likväl på enligt plan. Det finns alltid önskemål om sena leveranser före ett val, vilket vi tillmötesgick i den mån det var möjligt.

Även till röstningslokalerna gick transporterna bra. Till de lokaler som använde de holländska valbåsen avsattes personal som kunde sätta upp dem. Nordstan och Frölunda Torg, båda nya lokaler, var de tidsmässigt mest krävande. Då de var specialutrustade. Även Stadsbiblioteket tillhörde den kategori som tog mer tid i anspråk. Generellt kan dock sägas att de holländska valbåsen uppskattas, bland annat för att trygga valhemligheten, och vi valde vid årets val att byta till de holländska i Majorna bibliotek, där röstmottagarna önskade detta just på grund av insynsskyddet.

Efter att ha lärt känna varandra och varandras styrkor i början av perioden utsågs fyra huvudchaufförer som ansvarade för att i respektive område (Centrum, Hisingen, Öster och Väster) ringa kontaktpersoner i de olika lokalerna och köra ut materialet. De hade vid utkörningen hjälp av en medföljande kollega. Denna kollega, återigen för variationen i arbetsuppgifter och även arbetsmiljö, växlade. Vi använde oss således av fyra lastbilar, där samma chaufför använde samma lastbil under hela valperioden och ansvarade för denna.

Transporter av röster

I år valde vi att förvara förtidsrösterna över natten, i låsta utrymmen, i samtliga röstningslokaler förutom Frölunda Torg, Nordstan och Stadsbiblioteket. Det skapade, till skillnad mot riksdagsvalet 2022, ett bättre flöde av förtidsröster som kom in för leverans, kontroll, registrering och sortering till lagret. Det gjorde att vi inte en enda gång under perioden hade mängder av röster som väntade på att kontrolleras, registreras och sorteras. Vi byggde bort de flaskhalsarna. Vidare medförde detta en bättre schemaläggning av personalen på lagret. Tre chaufförer, som samtliga även varit huvudchaufförer vid utkörning av material, ansvarade för hämtning av förtidsröster i områdena Hisingen, Centrum/Väster samt Öster. Även här varierade vi avseende vilken kollega som åkte med som medpassagerare och det kunde även växla vem som faktiskt var chaufför. Till hämtning av förtidsröster användes tre mindre skåpbilar.

Utöver vår interna hantering av förtidsröster hade vi även täta utväxlingar av förtidsröster med PostNord, från ett par gånger i veckan till ett par gånger om dagen. Kontakten och samarbetet med PostNord har fungerat väl.

Transporter på valdagen

På valdagens morgon levererades förtidsrösterna ut till respektive vallokal med ett 30-tal taxibilar. En röstmottagare följde med vagnen med röster, tillsammans med en person från valkansliet, ut till taxibilen där valkansliets personal var med och lastade bilen utifrån den rutt som den specifika taxibilen skulle köra. Under valdagen hade valkansliet tre servicebilar igång för att fylla på och komplettera material i vallokalerna.

Till mottagningen under valnatten hade en chaufför avsatts, med medföljande passagerare, för att ta hand om och leverera material till och från mottagningslokalen.

Övriga transporter

Lagret ombesörjde allt material, inklusive material och fordon till de sex ambulerande team som tog emot röster på äldreboenden, institutioner och i väljarnas hem. Leveranser till de lokaler där utbildningar ägde rum ombesörjdes av tre lagermedarbetare som gemensamt ansvarade för packning och transport. Onsdagsräkningens material hanterades av två chaufförer.

Hämtning av material

Hämtning av material efter genomfört val påbörjades redan på söndagseftermiddagen den 9 juni. Så snart röstningslokalen i Stadsbiblioteket hade stängt packades allt ihop och hämtades tillbaka. Därefter, vad gäller röstningslokaler, prioriterades Frölunda Torg och Nordstan. Hämtning ansvarade i stora delar de fyra huvudchaufförerna, som även kört ut materialet, för. Två veckor efter valet var i stort sett klara all inhämtning klar.

Med tanke på att det var material från 393 valdistrikt fördelade på 175 byggnader och närmare 30 röstningslokaler och därtill utbildningslokaler, mottagning och onsdagsräkning, gick hämtningsprocessen oerhört smidigt. Detta tack vare ambitiösa och drivna chaufförer som hjälpte och stöttade varandra.

Sortering av förtidsröster

Sorteringen fungerade effektivt och enligt plan. 132 498 röster togs omhand och endast nio felsorterades. Således var det betydligt fler förtidsröster vid detta EU-val jämfört med 2019 (99 010 st). Grunden för att sorteringen utföll till stor belåtenhet var att vi kunde identifiera de personer bland lagermedarbetarna som var duktiga på siffror och sortering och det var sedan de som ansvarade för att kontrollera de buntar med röster som skulle levereras till respektive distrikt. Felsorterade röster upptäcktes och rättades till i tid. Till skillnad mot riksdagsvalet 2022 packades inte förtidsrösterna i väskor inför utkörning till distrikten, i stället packades de i kartonger, sk omslag, vilket gjorde hanteringen mycket mer smidig, i flera led.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Rekrytering

Att, i likhet med i år, rekrytera flertalet lagermedarbetare över en längre period till trots innebär det stora utmaningar att rekrytera personal till verksamheten, då arbetet utförs under en begränsad period. Många som söker tjänsterna får andra arbeten, kommer in på utbildningar eller är helt enkelt inte intresserade av arbetet när det väl är aktuellt. I år föll dock rekryteringen mycket väl ut, då de som anställdes var både motiverade, engagerade och ansvarstagande. Förhoppningen är att flera av dem även kan arbeta vid riksdagsvalet 2026. Det skulle betyda mycket.

Återigen, rekryteringen är en nyckel för att arbetet på lagret, med allt vad det innebär, ska fortlöpa så smidigt som det gjorde under EU-valet 2024. Att ett riksdagsval infaller i september medför en del att ta hänsyn till vad gäller rekryteringen. Det finns en risk att det bland de som är intresserade av anställning finns de som får andra arbeten över sommaren, som bättre svarar mot deras livssituation. För de som redan går på universitetet är det kanske inte möjligt att arbeta till slutet på september, som vi önskar att man gör. Och i den yngre generationen är det vanligt att förändringar generellt sker efter sommaren, att man kommer in på en skola, att man flyttar till en annan stad osv. Därav är det av vikt att arbeta med överbemanning.

Utbildning

I år utbildades samtliga lageranställda i valets alla delar, förutom att de var på utbildningar för röstmottagare både inom förtidsröstningen och valdagen, fick de utförlig information av valchefen, liksom kunskap om den ambulerande verksamheten, mottagningen, onsdagsräkningen, säkerheten runt valet osv. Alla fick även en god kännedom och kunskap om det material som används under ett val. Något som uppskattades var att vi hade morgonmöten varje dag, där vi gick igenom vad som skulle hända under dagen, vilka som skulle göra vad, hur alla mådde etc. Det här är något vi kommer att arbeta vidare med även i de val som ligger framför oss.

Packning och transporter och avfall

Trafikverkets arbete i anslutning till lagret var ett problem under hela perioden. Detta är förhoppningsvis inget vi behöver ta hänsyn till 2026. Det går alltid att strukturera packningen annorlunda och säkert än mer effektivt, vilket får ses som ett ständigt pågående förbättringsarbete.

Vid kontakt med ansvariga i de olika lokalerna, innan utkörning av material, är uppfattningen att lagrets två telefoner inte alltid räckte till. Det var även omständligt vad gäller datasystemet Kaskelot när chaufförerna skulle dubbelkolla om det eventuellt tillkommit något material innan utkörning. De behövde få informationen av de som hade tillgång till systemet och det blev mycket spring till de två datorerna på lagret och de med tillgång blev avbrutna i andra sysslor. Ipads efterfrågades, och då fler behöriga i systemet.

Vi fick även i år tillbaka en hel del avfall. Den hanteringen bör ses över ytterligare, så att det kan tas omhand på plats i större utsträckning av ordinarie verksamhet. Inför nästa val är uppfattningen att det inte behövs någon med utökat ansvar för körscheman och rutter. Detta förstås avhängigt att vi får lika effektiva och engagerade chaufförer som i år. Är det ansvarstagande chaufförer kan de sköta den planeringen själva. Enbart använda de holländska valbåsen under förtidsröstningen. Detta då de, bortsett från att de är något otympliga, är praktiska och dessutom att föredra vad gäller skyddande av valhemligheten.

Det skulle även behövas fler telefoner på lagret och även fler nycklar för att ta sig in. Särskilt viktigt under perioden då vi arbetar skift, då medarbetare kommer vid olika tidpunkter. Det blir mycket spring för att öppna för medarbetare.

Arbetsmiljön för lagerarbetarna

Den fysiska arbetsmiljön på lagret behöver ses över då den på grund av lagrets beskaffenhet inte är särskilt god. Det ska sägas att lokalerna eventuellt ska renoveras 2026 och förhoppningen är att det kommer medföra en förbättrad arbetsmiljö. Förhoppningen är även att renoveringen inte ska påverka arbetet inför riksdagsvalet 2026.

För att få till en bättre arbetsmiljö är det viktigt att lagermedarbetarna tar fler tvingande pauser då de arbetar i en krävande miljö. Överväga att hyra in arbetsmattor till golvet i sorteringen, då sorterarna går och står mycket på hårt cementgolv och att återigen ha en vattenautomat, vilket uppskattades mycket av medarbetarna.

Bemanning och skiftarbete under fredag, lördag och söndag under valhelgen behöver ses över och förbättras för att säkerställa att vi har utvilad personal i sortering, packning och utkörning av röster.

Närheten, geografiskt, mellan lager och kansli, borgade för en god samhörighet och ett gott samarbete. Här märktes en stor skillnad jämfört med föregående val när lagret var evakuerat till annan plats. Betydelsen av närheten mellan lagret och kansliet har påtalats i valkansliets interna utvärdering såväl efter valet 2022 som 2024. På en skattningskala mellan 1-5, erhöles ett medelvärde på 4,6, när vi frågade lagermedarbetarna (13 svarande) hur väl de trivts under sin tid på lagret. Det är vi nöjda med. Trivsel borgar för ett väl utfört arbete. Uppfattningen är att vi lyckades bygga en arbetsgrupp som kände ett gemensamt ansvar för arbetsuppgifterna. Att mer eller mindre samtliga rekryterades samtidigt ser vi som en nyckel för att det skulle bli så.

Säkerhet

När det gäller säkerheten kring lager, transporter och sortering så finns det en hög säkerhetsmedvetenhet och tydliga rutiner som tagits fram i samband med kansliets verksamhetsskyddsanalys. Kansliets bedömning är att de åtgärder som vidtagits och de rutiner som funnits har fungerat väl men bör omprövas och omvärderas inför varje nytt val.

Mottagningen på valnatten

"Det besvärligaste under hela arbetsdagen var väntetiden på World of Volvo. Systemet med taxi hem däremot fungerade mycket bra och uppskattades verkligen när klockan blivit mycket och det hade varit svårt att komma hem annars."
//Vice ordförande Centrala Hisingen

Kansliet har besökt många olika lokaler för att finna en fungerande lokal för mottagningen och valet föll på den nybyggda lokalen World of Volvo. En valsamordnare har haft ett utpekat ansvar för att planera och ansvara för mottagningen.

120 mottagare inklusive mottagningsledare rekryterades. Merparten hade arbetat ett eller flera val. Utbildningen av mottagarna hölls i kansliets lokaler på Postgatan. Under utbildningen visades Valmyndighetens nya utbildningsfilm och mottagarna fick en genomgång av arbetsmomenten. Därefter genomfördes en fiktiv mottagning där deltagarna fick öva på att genomföra en mottagning.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Kansliet upplevde utmaningar i kontakterna med World of Volvo. Utifrån erfarenheterna från förra valet var det viktigt att reparera förtroendet bland ordförande och vice ordförande och att säkerställa att logistiken fungerade. Att hantera mottagningen som en egen process och eget ansvarsområde var framgångsrikt och märktes i hela genomförandet. Det kan konstateras att mottagningen vuxit när antalet distrikt har ökat. Att vi har jämnat ut distrikten innebär också att distrikten anländer samtidigt, närmare 780 personer. Det ställer stora krav på lokalen och dess utformning men även på kansliets organisering av mottagningen.

Upplevelsen var att det var god stämning och att röstmottagarna var trötta men glada och maten var god. Denna gång räckte maten till alla. Stundtals var det kö till att bockas av och till fikat. Här behöver vi tänka till och ha fler matstationer nästa gång.

Inför nästa val bör övervägas att ha flera lokaler fast på samma ställe. Att lokalen låg lite längre från centrum medförde att fler mottagare behövde ta taxi efter mottagningen då det inte gick några allmänna kommunikationer så sent.

Denna gång har vi fört statistik över genomloppstider per distrikt, vilket gör att vi har goda förutsättningar att fortsätta utveckla mottagningen och att beräkna hur många mottagare som behövs. Det kan konstateras att väntetiden för den tredjedel av paren som kom in sist varit närmare 2 timmar, vilket upplevs som lång tid när man arbetat en hel dag. Trots det tog mottagningen ca 1,5 timme kortare tid än vid tidigare val.

Merparten av mottagarna har inte suttit i vallokal, vilket gör att de inte sett materialet de ska kontrollera tidigare. Att ha med ett praktiskt inslag på utbildningen för mottagare var därför mycket bra. Till nästa gång bör det övervägas att även ha en kort genomgång av vad som sker i vallokalerna under dagen. Vid det praktiska momentet kunde kursledarna se hur manualen fungerade och vilka instruktioner som behövde förtydligas. Den manual som mottagarna skulle följa upplevdes för omfattande och efter att mottagarna gått igenom ett distrikt frångick de manualen. Det gjorde att det blev många frågor till kansliet och mottagningsledarna som skulle ha uteblivit om de följt manualen. Det gjordes även vissa fel i mottagningen som kansliet sedan behövde korrigera tillsammans med Länsstyrelsen. Inför nästa val behöver manualen till mottagarna ses över och en kortare checklista som de ska följa vid varje mottagning tas fram. Vi bör överväga att ta fram en utbildningsfilm och att ha en genomgång av hanteringen även på valkvällen.

Momentet med sortering av den röda kassen bör övervägas att skötas av sorteringspersonalen som känner materialet.

Vid rekrytering av mottagare bör utgångspunkten vara att man erfarenhet från arbete som röstmottagare, för att vi ska kunna öka kvaliteten vid mottagningen. Inför nästa val kan man överväga att rotera ut vissa mottagare och rotera in röstmottagare.

Den preliminära uppsamlingsräkningen (onsdagsräkningen)

På valnämndens preliminära rösträkning, onsdagen den 12 juni, granskades och räknades sent inkomna förtidsröster, i valdistrikten underkända förtidsröster, brevröster och ambassadröster.

Räkningen genomfördes på Lindholmen Conference Center med helpension för de medverkande. Närmare 14 000 röster räknades, vilket är en betydande ökning från tidigare val (2019 var det 8000 röster och 2022 var det 12000 röster).

Rekrytering

Till räkningen rekryterades 110 personer. Samtliga räknare har arbetat i vallokal och merparten rekryterades bland gruppen ordförande och vice ordförande med lång erfarenhet av val. De personer som erhållit uppdraget som ledare på räkningen har handplockats av kansliet på grund av att de visat särskild god förmåga att arbetsleda och strukturera arbetet samt deras kunskap, erfarenhet och intresse för val.

Utbildning

Utbildning av räknarna genomfördes på plats innan räkningen startade. Valkansliet tog fram en egen utbildning och manual till de medverkande.

Organisering

Onsdagsräknarna var placerade vid 10 bord där varje bord hanterade ett utpekat område. Vid varje bord fanns cirka 8 räknare och 1 ledare. Räknarna arbetade i par och granskade ett valdistrikt i taget.

Valkansliets personal fanns tillgänglig för frågor och bedömningar som ledarna ej kunde hantera, för att göra en andra bedömning av de underkända rösterna samt för att registrera och dokumentera räkningen.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Rekryteringen av räknare har fungerat bra och det finns ett fortsatt stort intresse att medverka på onsdagsräkningen. Det var lugnare stämning i rummet i år jämfört med tidigare och bordsplaceringen fungerade bra. Det var bra att släppa räknarna efter avslutad räkning och att endast låta ledarna stanna kvar i slutet.

Kansliet behöver ta fram tydligare instruktioner för hur vi gör när räkningen är klar och vi ska packa valsedlarna. Ta fram en checklista och FAQ i stället för den omfattande manualen. Vi behöver ta i beaktande att momentet att räkna rösterna alltid tar betydligt längre tid än vi tror.

Om vi har öppet fler röstningslokaler på valdagen kan vi 2026 räkna med att vi har betydligt fler röster än tidigare att hantera. Vi behöver ta höjd för att antingen utöka onsdagsräkningen betydligt för att kunna genomföra den under onsdagen, alternativt behöver vi fortsätta räkningen på torsdagen. Detta innebär att kostnaden för onsdagsräkningen kommer öka, vilket vi behöver ta höjd för i budgeten.

Kommunikation

Information till väljare

Valkansliet har utarbetat en kommunikationsplan i samarbete med kommunikationsenheten på Stadsledningskontoret. Kommunikationsplanen har varit inriktad på kansliets externa kommunikation gentemot väljarna. I enlighet med kommunikationsplanen har vi annonserat information om förtidsröstningens platser på Göteborgs Stads webbplats, Facebook och Instagram, på spårvagnar, på stadsinfotavlor och genom artiklar i Vårt Göteborg. Valkansliets medarbetare har även genomgått en mediautbildning.

Vidare har Valkansliet utnyttjat de möjligheter som givits i kontakter med media för att få ut vårt huvudbudskap i den givna situationen.

Förutom ovan beskrivna kommunikationsvägar, tar Valkansliet fram och producerar en hel rad olika informationsskyltar för väljare både i förtidsröstningen och på valdagen. Även broschyrer, häften, roll-ups, visitkort, gatupratere, beachflaggor, informationstavlor på TV-skärmar med mera. Allt detta finns beskrivet och sammanställt i ett separat dokument.

Montrarna på Nordstan och Frölunda torg samt utsmyckningen av Stadsbiblioteket är också utmärkta kommunikationsvägar för att informera väljare att förtidsröstningen pågår. Stor hänsyn togs till att utformningen skulle vara tydlig och informativ men även fungera för ett bra flöde och minimera köer.

E-tjänsten Rösta.goteborg.se

"När man sökte på webben vart en person skulle rösta saknades numret på distriktet etc 0919. Det borde finnas med."

//Röstmottagare Centrala Hisingen

Under mellanvalsperioden har valkansliet utvecklat webbapplikationen "Hitta din vallokal" (vilket är samma tjänst som Stockholm Stad använt i ett par val). Applikationen gör att väljare i Göteborg kan hitta sin vallokal genom att söka på en adress. Tjänsten används också av röstmottagare för att hjälpa väljare att hitta till sin vallokal på valdagen. Tjänsten är webbaserad och används från en dator, surfplatta eller smartphone.

Under valdagen gjordes cirka 6 100 förfrågningar på vallokal. Det betyder att det gjordes ungefär en förfrågan var 8:e sekund under den aktiva perioden (kl 08:00 – 21:00). Totalt har det gjorts över 8 300 förfrågningar på vallokal för valdagen.

Under förtidsröstningen gjordes ca 47 000 förfrågningar på röstningslokaler.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Det kan konstateras att tjänsten under valet har använts mycket. Till nästa val bör hela valdistriktsnamnet finnas med.

Media

Medias intresse för valet har varit svalt, jämfört med valet 2022. Den fråga som genererade medias intresse rörde manifestationen utanför Göteborgs universitets huvudbyggnad som var utpekad som vallokal. På valkvällen kom ett samtal från media för att höra om något hänt under dagen.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Valkansliet har haft ett stort stöd i Stadsledningskontorets kommunikationsenhet under förberedelsearbetet men även av kommunikatör i beredskap under valveckan. Inför valet 2026 behöver kansliet ta höjd för ett större medialt intresse. Samarbetet med kommunikationsenheten är avgörande i planeringen.

Kansliet utökade i år annonseringen på spårvagnar och bussar till utvändiga reklam, s.k. streetliners, men valde att inte annonsera i någon dagstidning. Kansliets bedömning är att valet uppmärksammades och synliggjordes i större utsträckning än vid EU-valet 2019. Till valet 2026 tror vi på en fortsatt förbättring och utveckling av var vi annonserar för att få en större spridning till väljare om hur, var och när de kan rösta.

Vi frångick även vår gamla layout för att under hösten 2023 fotografera en EU-flagga med Göteborg i bakgrunden. Den nya layouten andades mer EU-val och vår bedömning är att det framgick tydligare att det pågick förtidsröstning för just EU-valet. Den nya designen utgick också från färre textrader och hänvisade i stället till rosta.goteborg.se för mer information. Till valet 2026 behöver vi ta ett beslut ifall vi ska fortsätta med bild i bakgrunden tillsammans med Valmyndighetens grafiska profil eller gå tillbaka till enbart färgerna och med svart text på vit bakgrund. En ytterligare observation som gjordes, var att textstorleken på stadstavlorna var för liten, vi behöver öka upp textstorleken till nästa val.

Mängden material valkansliet framställer och producerar (över 170 stycken olika filer) behöver ses över. Vår bedömning är att det blir svårt för både väljare och röstmottagare att ta in all information från skyltar och roll-ups i både förtidsröstnings- och vallokaler.

Information från valkansliet till röstmottagare

" Jag vill bara ge uppskattning till er på valkansliet. Jag blir alltid imponerad över det stöd man får från er inför och under valet. Stort tack för detta!"
//Ordförande, Centrala Hisingen

Information till röstmottagare har skett genom riktade e-postutskick från en gemensam bemanningsbrevlåda. Praktisk information om placering har sedan funnits tillgänglig när röstmottagarna loggat in på Min sida på goteborg.jobbaival.se där är det sedan möjligt att se den information som lagts in i administrationssystemet Kaskelot. Vidare har information lämnats på den obligatoriska utbildningen för röstmottagarna.

Valkansliet har skickat ut ungefär 5500 svarsmejl från valbemanningens utkorg under 2024. Det har varit svar på frågeställningar, önskemål om byte av placering, synpunkter, svar med mera. Lägg till de mejl som gått ut från respektive personer på kansliet och siffran överstiger med råge 10 000 utsända mejl.

Det lämnas också ut tryckt information till röstmottagare och främst ordförande. Allt från information om genomförande av valet till hur de ska gå till väga för att fylla i alla blanketter. I år delades det också ut en pärm till alla ordförande med samlad information för valdagen. Detta finns sammanställt i ett separat dokument.

För att ta reda på hur röstmottagare upplever informationen från Valkansliet har det i enkäten ställts frågor om just detta.

Betyg i enkäten

Röstmottagarna fick besvara frågan "Är du nöjd med den information och service som du fått från valkansliet?". Betyget blev 4,6. 94 % av de svarande har fyllt i fyra eller fem på en femgradig skala.

Även ordförandena fick besvara samma frågeställning och lämnar det genomsnittliga betyget 4,5 på en femgradig skala.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Den information som funnits tillgänglig innan valet verkar ha fungerat bra. Enkätens omdömen är höga.

När det gäller den tryckta informationen finns det en del förbättringsområden, till exempel huruvida Valkansliet kan komprimera och korta ner informationen i ordförandepärmen och i manualer. Även se över vilka blanketter som verkligen behövs och vilka som kan slopas.

Synka kommunikation till röstmottagare, framför allt till A och B, gällande valdag, mottagning och onsdagsräkning. Om en process har behov av att skicka ut information och/eller frågor till A och B, meddela de andra processerna så gemensamma utskick kan göras.

Kanske skapa en kommunikationsplan för när och vilka mail och/eller sms som ska gå ut innan, så har man något att hålla sig i och tänka utifrån, annars kanske frågan kommer för abrupt.

Telefoni

Valnämnden är skyldiga att vara tillgängliga per telefon under den tid som röstmottagning pågår. Det innebär att Valkansliet behöver vara tillgängligt såväl dag- som kvällstid under förtidsröstningen. Valkansliet kommunicerade

ut ett särskilt telefonnummer till både allmänhet och röstmottagare. Under perioden kunde man även ringa Göteborgs Stad på 031-365 00 00. Att ha ett särskilt nummer för valfrågor medförde att vi kom runt de problem vi hade 2022, då väljarna möttes av ett svarsmeddelande att kontaktcenter var stängt efter ordinarie kontorstid.

Valkansliet anlät Göteborgs Stads kontaktcenter för att svara på frågor från allmänheten under ordinarie arbetstid, det vill säga vardagar klockan 8-16.30, den 6 juni klockan 10-17 samt på valdagen klockan 7.30 -21.30. Kontaktcenter har också haft till uppgift att skicka ut dubblettröstkort och material för brevröstning till väljare som efterfrågar det samt ta emot förfrågningar om ambulerande röstmottagning och vidareända dessa till Valkansliet. För att kunna genomföra detta har kontaktcenter använt en särskild e-postadress om tillhör Valkansliet samt en sharepointyta med valkansliet som ägare. Denna lösning har fungerat väl.

Kontaktcenter inrättade en särskild svarsgrupp för Valkansliets frågor, där personer som erhållit särskild utbildning svarade på frågor om val. Övrig tid hade kansliet själva ansvaret för att bemanna telefonnumret dit väljare kunde ringa utanför Göteborgs Stads ordinarie öppettider. Kansliet hade ett rullande schema för tre timanställda som har lång erfarenhet av val.

Under hela perioden var Valkansliet tillgängliga för kontaktcenter att koppla samtal till, om de själva inte kunde besvara frågorna. Valkansliet fanns även tillgängliga på Teams för att stötta Kontaktcenter i olika frågor som inkom.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Valkansliet upplever att kontaktcenters svarsgrupp har hanterat merparten av de samtal som kommit från väljare under ordinarie arbetstid, vilket varit ett stort stöd för kansliet. Valchef och kontaktperson på kontaktcenter har under perioden haft löpande avstämningar. Utbildningen av kontaktcenters personal har fungerat bra och bedöms ha varit tillräcklig.

Under kvällar och helger när valkansliet ansvarat för bemanningen av telefonslingan har det varit få samtal som kommit in. Att använda timanställd personal för denna arbetsuppgift har ytterligare avlastat kansliet jämfört med tidigare val. Lördagen innan valdagen kommer det in ett ökat antal samtal varför det är viktigt att säkerställa att kansliet är tillräckligt bemannat för att hantera dessa.

Telefoni valdagen

Under valdagen har väljarna hänvisats till ett särskilt nummer för valfrågor men även kunnat ringa stadens ordinarie växelnummer. Kontaktcenter har under valdagen bemannat telefonnumret. När man ringde numret möttes man först av ett meddelande som informerade om e-tjänsten Rösta i Göteborg. Till de som arbetade i vallokal kommunicerade kansliet ut ett särskilt nummer. På kansliet svarade fyra personer med lång erfarenhet av val på inkommande samtal från klockan 06.00 till 23.00. Närvarande var också alltid minst en valsamordnare. Vi genomförde test och utbildning av hur man kopplar in och ur sig på telefonslingan och gick igenom de vanligaste frågorna. Vi tog även fram en blankett för att i efterhand kunna se vilka frågor vi fått till kansliet på valdagen.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Att ha ett särskilt nummer för väljarna in till den särskilda svarsgruppen har fungerat mycket väl. E-tjänsten Rösta i Göteborg bedöms ha avlastat kontaktcenter på valdagen.

Att ha personer med gedigen erfarenhet av val som är dedikerade till att svara på samtal på kansliet från valorganisationen bedöms ha bidragit till en högre servicegrad gentemot våra röstmottagare men även till att avlasta kanslipersonalen och skapa förutsättningar för att lägga tid och energi på de incidenter som uppstod. Inför valet 2026 bör kansliet utveckla rutinerna för kansliets egna callcenter och ha fler personer som kan svara i telefon.

IT-stöd

Under förtidsröstningen är röstningslokalerna utrustade med minst en skrivare och dator för att väljarna ska kunna få en dubblett av sitt röstkort utskrivet. Servicen är uppskattad av väljarna. Datorer och skrivare måste kopplas och internetuppkoppling samt anslutning till stadens IT-plattform måste installeras. Förberedelserna för detta och IT-support under förtidsröstningen sköttes under valet av Intraservice i samarbete med valkansliet.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Samarbetet med Intraservice fungerade väl och endast ett fåtal supportärenden anmälades under förtidsröstningen. Det är viktigt att Intraservice har den kapacitet som behövs för att hantera uppstarten, vilket har fungerat mycket bättre detta val än 2022. Under sina två förberedelsedagar, innan förtidsröstningen startade, övade bland annat röstmottagarna på hur den digitala infrastrukturen fungerade.

Detta var ett framgångsrikt sätt för att skapa goda förutsättningar för en lugnare start. Intraservice har tagit fram en mall för hur IT-support skall tillhandahållas valkansliet under valperioden, vilken också innefattar beredskap för ett 40-tal datorer. Det kan slutligen konstateras att hanteringen av tillbakalämnandet av datorerna behöver följas upp på ett tydligare sätt. En fortsatt kontakt krävs för att upprätthålla beredskapen mellan valen.

Upplägg av anställningar och utbetalning av arvoden

Inför ett val har Valkansliet ett nära samarbete med löneavdelningen på Intraservice. Då vi nu genomfört flera val tillsammans har rutinerna för utbetalning av arvoden förbättrats. Valkansliet har tagit fram en rutin för löneprocessen som efterföljs. Nytt i EU-valet var att utbetalningen av arvoden skedde i samband med den manuella utbetalningen, vilket innebar att arvodet betalades ut dagen efter Göteborgs Stads ordinarie löner. Vidare lades anställningarna för de timanställda i förtidsröstningen upp närmare valet än tidigare.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Rutinerna för upplägg av anställningar och utbetalning av arvoden fungerar i huvudsak bra. Det är viktigt att Valkansliet har en fortsatt dialog med Intraservice i frågan och fastställer vem som gör vad och att det finns en tidplan för de olika aktiviteterna. När det gäller lön till timanställda behöver vi säkerställa att vi har tillräckligt med personal som kan lägga in tidrapporterna i lönesystemet. Det var positivt att arvodet betalades ut en annan dag än övrig lön. Det har minskat frågorna avseende arvodet betydligt. Att lägga upp anställningarna närmare valet var också positivt då det besparade oss arbete när personer tackade nej till anställningen med kort varsel.

Rutinen behöver uppdateras vad gäller hantering av sekretesskyddade personer och hantering av de ärenden vi behöver support från Intraservice för att lösa.

Informationen till röstmottagarna avseende lönebesked, intyg och rättigheter kan förtydligas ytterligare då det fortfarande kommer många frågor efter valet kring detta. Eventuellt kan man skicka ut ett särskilt mail till de som medverkat med information om utbetalning, intyg med mera.

Valid

Valid är Valmyndighetens valadministrativa system och var nytt inför valet 2022. I Valid registreras vallokaler, röstningslokaler och öppettider, statistik över röster med mera. Det är också i Valid man skriver ut dubletteröstkort. För att få behörighet i systemet behöver valkansliet registrera varje person i två steg och inhämta underskrivna blanketter från varje användare.

En nyhet i årets val var den digitala inrapporteringen av resultatet.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Hanteringen i Valid är fortsatt tidskrävande och användarna behöver inledningsvis mycket support från kansliet. Valkansliet kan inte påverka utvecklingen av systemet men påtalar brister och utvecklingsbehov till Valmyndigheten. Kansliet behöver säkerställa att det finns tillräckligt med personella resurser för all administration i och kring Valid.

Den digitala inrapporteringen av resultatet fungerade på det stora hela väl. Däremot var det ett antal valdistrikt som inte lyckades skicka in resultatet. De fick ingen återkoppling vilket gjorde att de trodde att resultatet hade registrerats. Detta upptäcktes senare på natten när materialet redan lämnats in på mottagning.

Kaskelot

Kaskelot är valkansliets administrativa verksamhetsstöd. Under 2023 genomgick systemet en stor förändring och uppgradering, bland annat byttes den tekniska plattformen. En hel del tidigare önskemål och synpunkter har i och med detta åtgärdats medan nya har uppstått. Under valet 2024 har kansliet nyttjat en ny funktion i systemet, som är utvecklad av valkansliet i Stockholm, för ansökan att arbeta i förtidsröstningen.

Valkansliets bedömning och förbättringsområden

Kaskelot behöver fortsätta utvecklas på flera punkter för att bättre stödja verksamheten. Utveckling sker inom ramen för användarföreningen Kaskelot, där valchef är sekreterare i styrelsen och pådrivande i utvecklingen av systemet. Fortsatt utveckling av ansökan behövs för att effektivisera arbetet. Då inte alla användare använder den funktionen har vi initierat samverkan med Stockholm och Malmö, för att fortsätta diskutera utveckling och finansiering av densamma.